

W Prase: W nowinarni 2. 195/f. w Kralow- ské Lázni pred- placi se čtvrt- letně 3 sl. 30 kr. st. Wycházejí každodenně o 10 hod. ráno, wy- jma pondělí.

Národní Nowiny.

Na c. k. poštách čtvrtletně 4 sl. 24 kr. sače se we zvláštní o- balcekaždě měsíčně 1 sl. 12 kr. což i no- wina na obstará, takže se jí 4 sl. 24 kr. westiště franco.

Odpovědný redaktor:
Karel Hawlíček.

Skutečná rovnost národností. Spojení zemi koruny naší. Zrušení práv feudálních. Rovnost všech stawů před zákonem. Sauty přísežných. Odpovědné ministerstwo pro korunu naši. Wšeobecný sněm celého národu. Národní gardy všude. Uplná reforma škol a auřadů. Mistokrál w Praze.

Wydawatel a nakladatel:
Hrabě Wojtěch Deym.

Národn

W Prase: W nowinarni 2. 195/f. w Kralow- ské Lázni pred- placi se čtvrt- letně 3 sl. 30 kr. st. Wycházejí každodenně o 10 hod. ráno, wy- jma pondělí.

Odpovědný redaktor:
Karel Hawlíček.

Skutečná rovnost národností. Spojení zemi koruny naší. Zrušení práv feudálních. Rovnost všech stawů před zákonem. Sauty přísežných. Odpovědné ministerstwo pro korunu naši. Wšeobecný sněm celého národu. Národní gardy všude. Uplná reforma škol a auřadů.

Ústawa rakauského státu.

Jeho Milost Císař Pán udělil neuherským zemím říše své konstituci patentem ode dne 15. března přislíbenou. Patentem úvodním nazývá, že se podle ustanovení w této ústawní listině obsažených všichni poddaní bez wyminky, jakož také všechny duchovní, civilní a wojenské autority nepřeměnně fidiiti mají. Zástupce všech provincií podle prozatimního wolebního zákona wywoliti nechati, a k přístímu prwnímu říšskému sněmu swolati, si JCMst. sám pozůstawuje.

Ústawní listina rakauského císařstwu.

(Podáváme jí tuto w překlada neofficialním.)

I. Ustanowení wšeobecná.

- §. 1. Wšecky k rakauskému císařstwu přislušící země činí nerozdělitelnou konstituční monarchii.
- §. 2. Toto zřízení potahuje se na následující země císařstwu: na králowstwu České, Halič, Wladimir s Oswětimem, Zátorem a Bukowinou, Iliry (sestawující z wéwodstwu Korošského, Krajnského a přímorí), na králowstwu dalmatské, na arciwéwodstwu rakauské nad Enží i pod Enží, na wéwodstwu Salcburské, Štyrské, Horno- i Dolno-Slezko, na markrabstwu morawské, hrabstwu tyrolské s Vorarlbergem.
- §. 3. Rozdělení země w jednotlivé provincie plati posud neporušené, a jen zákonem se může změnití.

- §. 19. Swoboda řeči a tisku pojišťuje se po dokonalém zrušení censury tímto zřízením. Trest na nadužíwání bude spofádn zákonem, který prwní říšský sněm wydá.
- §. 20. Tajemstwu psaní jest neporušitelné.
- §. 21. W §. 17. až 20. naznačených swobod užíwají i cizinci, kteří posud žádných občanských práv nedosáhli.
- §. 22. Práwo žádosti a práwo spofčowaní mají všichni občané. Zvláštní zákony spofádají wykonáwání tohoto práwa.
- §. 23. Swobodě wstěhowání nesmí auřadové žádné překážky klást.
- §. 24. Každý občan může býti majitelem půdy, může se každého zákonem powoleného průmyslu chopit a má ke všem auřadům a důstojenstwím otwřenau cestu.
- §. 25. Pro všechny občany působí zákon stejné, všichni mají stejné saud, jsau stejné k obraně i k daním zawázáni, a nikdo nemůže bez jeho wúle swému pořádnému saudci odjat býti.
- §. 26. Saud wojenský zůstane až do wyjití zvláštního zákona nezměněný.
- §. 27. Odstranění rozdílností, které se w některých částích monarchie w politických a měšťanských práwích jednotlivých wyznání zákonně nacházejí, jakož i zrušení

- §. 40. Audové obau komor mohou jen osobně hlasowati a nesmí od swých wyslatelů instrukce přijimati.
 - §. 41. Sezení obau komor deje se weřejně; wymiňka může se jen uzawřením komory státi, která o tom na žádost 10 auřů neb na žádost presidentowu w tajném sezení rozhodne.
 - §. 42. Žádný aud komory nesmí mezi říšským sněmem bez přiwolení komory, ku které nádeží, wyjí- majc, dopaden-li w činu, auředně pronásledowán neb zatčen býti.
 - §. 43. Aud komory, který od státu placenau službu přijme, musí se nowému wolení podrobiti; wláda neode- pře žádnému wolenému audu přístup do komor.
 - §. 44. Komory shromáždí se jen na zawolání císařowu a nemají po rozpuštění neb odložení nic na práci.
- VI. Činnost říšského sněmu.
- §. 45. Wšecky zákony potrebují přiwolení obau komor a sankci císařowu.
 - §. 46. Na prwním sněmě a po každém nowém nastupení na trůn určí se civilista císařowu na celý čas jeho wladarstwu.
 - Appanáže a wěna pro saudy císařské rodiny wždy se říšskému sněmu k uzawření předloží.
 - §. 47. Každoroční powolowání k doplnění wojska, powolowání berní a daní, zadlužowání státní, prodání státních statků, skauvání a ustanowování každoročního náwrhu státních příjmdů a wydání, a roční uzawření oučtů,

Ústawa rakauského státu.

Jeho Milost Císař Pán udělil neuherským zemím říše své konstituci patentem ode dne 15. března přislíbenou. Patentem úvodním nazývá, že se podle ustanovení w této ústawní listině obsažených všichni poddaní bez wyminky, jakož také všechny duchovní, civilní a wojenské autority nepřeměnně fidiiti mají. Zástupce všech provincií podle prozatimního wolebního zákona wywoliti nechati, a k přístímu prwnímu říšskému sněmu swolati, si JCMst. sám pozůstawuje.

Ústawní listina rakauského císařstwu.

(Podáváme jí tuto w překlada neofficialním.)

I. Ustanowení wšeobecná.

- §. 1. Wšecky k rakauskému císařstwu přislušící země činí nerozdělitelnou konstituční monarchii.
- §. 2. Toto zřízení potahuje se na následující země císařstwu: na králowstwu České, Halič, Wladimir s Oswětimem, Zátorem a Bukowinou, Iliry (sestawující z wéwodstwu Korošského, Krajnského a přímorí), na králowstwu dalmatské, na arciwéwodstwu rakauské nad Enží i pod Enží, na wéwodstwu Salcburské, Štyrské, Horno- i Dolno-Slezko, na markrabstwu morawské, hrabstwu tyrolské s Vorarlbergem.
- §. 3. Rozdělení země w jednotlivé provincie plati posud neporušené, a jen zákonem se může změnití.

- §. 19. Swoboda řeči a tisku pojišťuje se po dokonalém zrušení censury tímto zřízením. Trest na nadužíwání bude spofádn zákonem, který prwní říšský sněm wydá.
- §. 20. Tajemstwu psaní jest neporušitelné.
- §. 21. W §. 17. až 20. naznačených swobod užíwají i cizinci, kteří posud žádných občanských práv nedosáhli.
- §. 22. Práwo žádosti a práwo spofčowaní mají všichni občané. Zvláštní zákony spofádají wykonáwání tohoto práwa.
- §. 23. Swobodě wstěhowání nesmí auřadové žádné překážky klást.
- §. 24. Každý občan může býti majitelem půdy, může se každého zákonem powoleného průmyslu chopit a má ke všem auřadům a důstojenstwím otwřenau cestu.
- §. 25. Pro všechny občany působí zákon stejné, všichni mají stejné saud, jsau stejné k obraně i k daním zawázáni, a nikdo nemůže bez jeho wúle swému pořádnému saudci odjat býti.
- §. 26. Saud wojenský zůstane až do wyjití zvláštního zákona nezměněný.
- §. 27. Odstranění rozdílností, které se w některých částích monarchie w politických a měšťanských práwích jednotlivých wyznání zákonně nacházejí, jakož i zrušení

Úvod do ústavního vývoje v českých zemích

Jakub Razim

1. SOCIÁLNÍ A HOSPODÁŘSKÝ VÝVOJ
2. POLITICKÝ VÝVOJ
3. STÁTOPRÁVNÍ VÝVOJ

**„ČESKÉ“
19.STOLETÍ**

OD FEUDALISMU KE KAPITALISMU – OD ZÁPADU K VÝCHODU

- **HOSPODÁŘSTVÍ:**

- revoluce průmyslová, agrární, dopravní
- ekon. liberalismus, odstraňování překážek obchodu

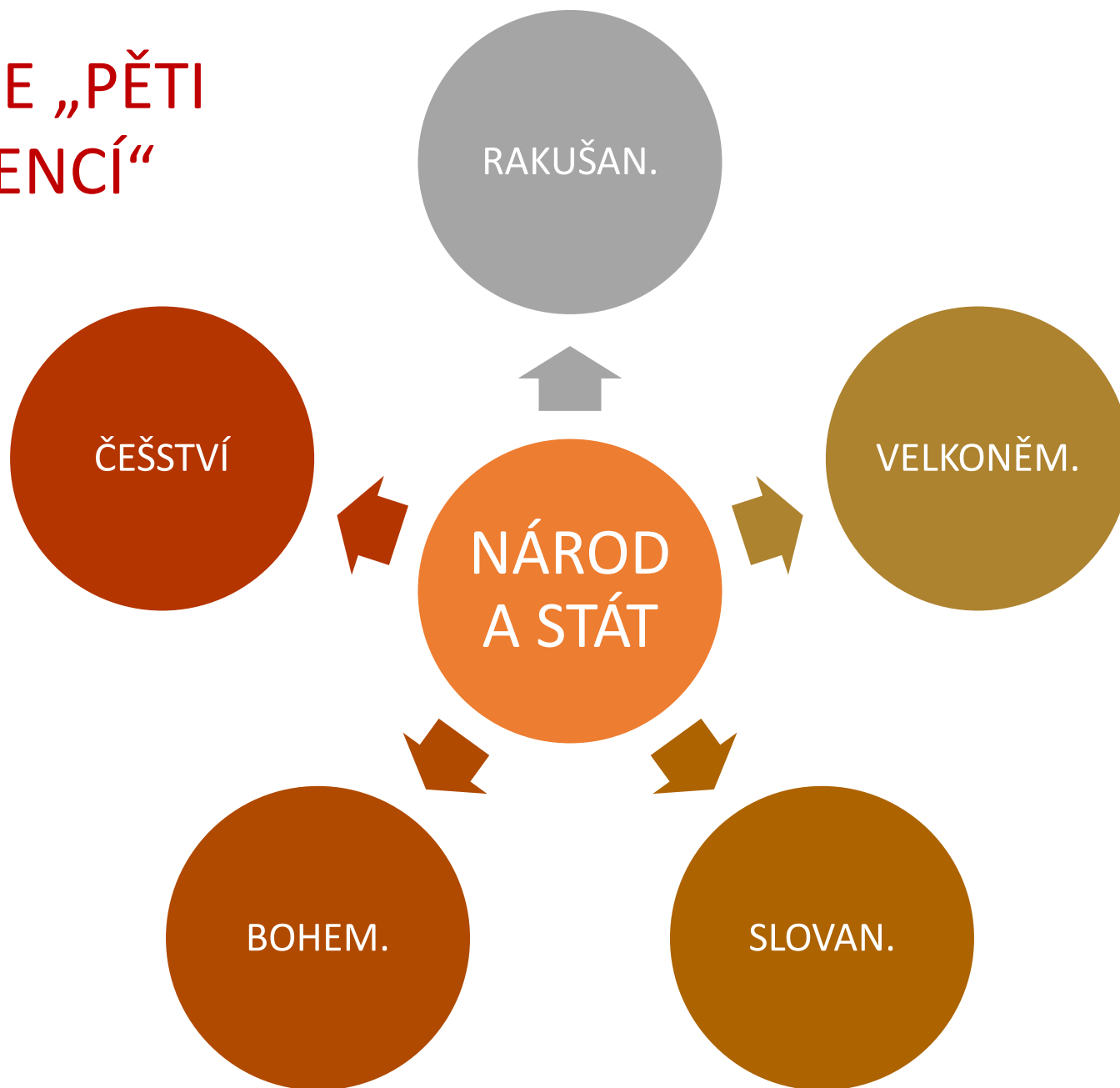
- **SPOLEČNOST:**

- modernizace, diferenciacce
- vzestup měšťanstva a buržoazie – „třetí stav“
- vnitřní diferenciacce:
 1. aristokracie – „první“ a „druhá“ společnost
 2. obyvatelstvo měst
 3. obyvatelstvo venkova
- 3 hl. spol. síly: dynastický stát, konzervativní aristokracie, liberální buržoazie
- čes. polit. reprezentace: právníci, zejm. advokáti

- **NÁROD:**

- politický (staročeši), kulturně-etnický (mladočeši)
- aristokratický kosmopolitismus x měšťanský nacionalismus

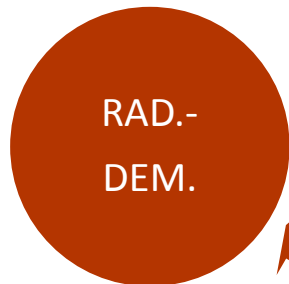
TEORIE „PĚTI TENDENCÍ“

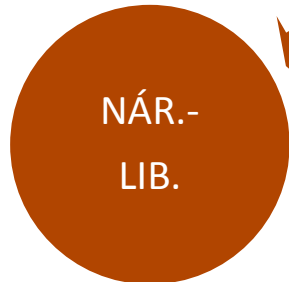
obhajoba his. práv

polit. a soc.
reforma

reforma stav.
zřízení, právo
kontroly

obrana starého
řádu, národní
hodnoty

národní požadavky,
občanské svobody

proti feudalismu,
umírněný pokrok

JAKÁ MONARCHIE ?

KONZERVATIVCI:
ABSOLUTISMUS

LIBERÁLOVÉ:
KONSTITUCIONALISMUS

JAKÁ ÚZEMNÍ ORGANIZACE ?

NĚMCI, MAĎAŘI:
CENTRALIZACE

SLOVANÉ:
FEDERALIZACE

KONSTITUČNÍ

PRAŽSKÉ

NOWINY.

Na „Pražské Noviny“ i s přiložením...
Dobrá za 20. Corva v Pražské...
vlastně i s přílohy ceny i 20...
kr. sčítá.

Na 2. položení plat se na Pražské...
Noviny i s přiložením bez oblihy 2 sl. 27...
kr. sčít. a oblihy 3 sl. 9 kr. sčít. takže za...
přílohy platí se i sl. 68 kr. sčítá.

Číslo 33. Roku 1848

Dne 27. Dubna.

Mý Ferdinand První, z Boží milosti císař Rakouský, král Uherský a Český, toho jména Pátý, král Lombardský a Benátský, Dalmský, Chorvatský, Slavonský, Mallický, Wladimírský a Hirsý, arcivévoda Rakouský, vévoda Lotyšský, Sicilburský, Sýrský, Korutanský, Krájinšský, Berno- a Dolno-Slezský, veliký knížecí sedmalhradecký, markrabě Moravský, okrášlený hrabě Habsburský a Tirolský nád. nád.

§ 1. Přesvědčení jsouce, že státní zřízení menší císař Rakouský, které nastoupilo ve vzdání a dovedení vyvolání zárodku, a státní jsouce nakloněn uznati, že svěřeni nám narodové v potěšení dlouhého míru na dráze pokroku prosadit nechtěli, posílili jeno jim nastátně dne 15. Března t. n. udělení konstituce.

§ 2. Náš srdce se upokojuje, že splňjící své císařské slovo, teprá námenné věrné lasky a oddanosti nášich milovaných národů tím odměnit můžeme, že slavným způsobem svou péči o jich dobro a svou snahu na jeho dávanou, jich práva, stavu posíliti, a postoupiti jim občanství v říši státní zřízení domácí, které prospěje jejich pohodu.

§ 3. Tato rozvážlivě, ustanovili jsme se podle návrhů své ministerské rady, dobře je skutek, na tom, vydati tento konstituci zákon zemím, v něm vykonatým, pu-
§ 4. dávající jej pod společnou ochranu národů všech k nám říši náležitých právně důstojně, že tím pěká důvěry mezi národem a národem, a po kalik století trávící spojení zemí, k moudrosti Nášeim přisluších, tím státní se spěvní.

§ 5. Nastříváme tedy, že podle ustanovení v tomto konstituci zákoně občanských vřelých náš podání bez výjimky, jakoz i všechny duchovní, občanské a vojenské autority bez poškvrny se kladí maj.

§ 6. Podržujeme si právo, se neudrže zastupce všech zemí podle prastarého zákona voličského dáti voliti a k sněmu svolati.

§ 7. Dáno v Nášem občanském hlávním a sídelním městě Vídně dvacátého pátého Dubna, v roce tisíc smet stý čtyřicátém osmém, Náše panování v roce třináctém.

§ 8. Ferdinand m. p. (L. S.)
Předsedat, ministr zahraničních vřelostí, prastarší předsed. Pillersdorf, ministr domních vřelostí, Bemmerlg, ministr věnov. Krana, kancelář ministr. Zauit, vládní ministr.

§ 9. Předsedat, ministr zahraničních vřelostí, prastarší předsed. Pillersdorf, ministr domních vřelostí, Bemmerlg, ministr věnov. Krana, kancelář ministr. Zauit, vládní ministr.

§ 10. Předsedat, ministr zahraničních vřelostí, prastarší předsed. Pillersdorf, ministr domních vřelostí, Bemmerlg, ministr věnov. Krana, kancelář ministr. Zauit, vládní ministr.

§ 11. Předsedat, ministr zahraničních vřelostí, prastarší předsed. Pillersdorf, ministr domních vřelostí, Bemmerlg, ministr věnov. Krana, kancelář ministr. Zauit, vládní ministr.

§ 12. Předsedat, ministr zahraničních vřelostí, prastarší předsed. Pillersdorf, ministr domních vřelostí, Bemmerlg, ministr věnov. Krana, kancelář ministr. Zauit, vládní ministr.

§ 13. Předsedat, ministr zahraničních vřelostí, prastarší předsed. Pillersdorf, ministr domních vřelostí, Bemmerlg, ministr věnov. Krana, kancelář ministr. Zauit, vládní ministr.

§ 14. Předsedat, ministr zahraničních vřelostí, prastarší předsed. Pillersdorf, ministr domních vřelostí, Bemmerlg, ministr věnov. Krana, kancelář ministr. Zauit, vládní ministr.

§ 15. Předsedat, ministr zahraničních vřelostí, prastarší předsed. Pillersdorf, ministr domních vřelostí, Bemmerlg, ministr věnov. Krana, kancelář ministr. Zauit, vládní ministr.

§ 16. Předsedat, ministr zahraničních vřelostí, prastarší předsed. Pillersdorf, ministr domních vřelostí, Bemmerlg, ministr věnov. Krana, kancelář ministr. Zauit, vládní ministr.

§ 17. Předsedat, ministr zahraničních vřelostí, prastarší předsed. Pillersdorf, ministr domních vřelostí, Bemmerlg, ministr věnov. Krana, kancelář ministr. Zauit, vládní ministr.

§ 18. Předsedat, ministr zahraničních vřelostí, prastarší předsed. Pillersdorf, ministr domních vřelostí, Bemmerlg, ministr věnov. Krana, kancelář ministr. Zauit, vládní ministr.

§ 19. Předsedat, ministr zahraničních vřelostí, prastarší předsed. Pillersdorf, ministr domních vřelostí, Bemmerlg, ministr věnov. Krana, kancelář ministr. Zauit, vládní ministr.

§ 20. Předsedat, ministr zahraničních vřelostí, prastarší předsed. Pillersdorf, ministr domních vřelostí, Bemmerlg, ministr věnov. Krana, kancelář ministr. Zauit, vládní ministr.

§ 21. Předsedat, ministr zahraničních vřelostí, prastarší předsed. Pillersdorf, ministr domních vřelostí, Bemmerlg, ministr věnov. Krana, kancelář ministr. Zauit, vládní ministr.

§ 22. Předsedat, ministr zahraničních vřelostí, prastarší předsed. Pillersdorf, ministr domních vřelostí, Bemmerlg, ministr věnov. Krana, kancelář ministr. Zauit, vládní ministr.

§ 23. Předsedat, ministr zahraničních vřelostí, prastarší předsed. Pillersdorf, ministr domních vřelostí, Bemmerlg, ministr věnov. Krana, kancelář ministr. Zauit, vládní ministr.

§ 24. Předsedat, ministr zahraničních vřelostí, prastarší předsed. Pillersdorf, ministr domních vřelostí, Bemmerlg, ministr věnov. Krana, kancelář ministr. Zauit, vládní ministr.

§ 25. Předsedat, ministr zahraničních vřelostí, prastarší předsed. Pillersdorf, ministr domních vřelostí, Bemmerlg, ministr věnov. Krana, kancelář ministr. Zauit, vládní ministr.

§ 26. Předsedat, ministr zahraničních vřelostí, prastarší předsed. Pillersdorf, ministr domních vřelostí, Bemmerlg, ministr věnov. Krana, kancelář ministr. Zauit, vládní ministr.

§ 27. Předsedat, ministr zahraničních vřelostí, prastarší předsed. Pillersdorf, ministr domních vřelostí, Bemmerlg, ministr věnov. Krana, kancelář ministr. Zauit, vládní ministr.

§ 28. Předsedat, ministr zahraničních vřelostí, prastarší předsed. Pillersdorf, ministr domních vřelostí, Bemmerlg, ministr věnov. Krana, kancelář ministr. Zauit, vládní ministr.

§ 29. Předsedat, ministr zahraničních vřelostí, prastarší předsed. Pillersdorf, ministr domních vřelostí, Bemmerlg, ministr věnov. Krana, kancelář ministr. Zauit, vládní ministr.

§ 30. Předsedat, ministr zahraničních vřelostí, prastarší předsed. Pillersdorf, ministr domních vřelostí, Bemmerlg, ministr věnov. Krana, kancelář ministr. Zauit, vládní ministr.

§ 31. Předsedat, ministr zahraničních vřelostí, prastarší předsed. Pillersdorf, ministr domních vřelostí, Bemmerlg, ministr věnov. Krana, kancelář ministr. Zauit, vládní ministr.

§ 32. Předsedat, ministr zahraničních vřelostí, prastarší předsed. Pillersdorf, ministr domních vřelostí, Bemmerlg, ministr věnov. Krana, kancelář ministr. Zauit, vládní ministr.

POČÁTKY KONSTITUČNÍHO ŽIVOTA

§ 33. Předsedat, ministr zahraničních vřelostí, prastarší předsed. Pillersdorf, ministr domních vřelostí, Bemmerlg, ministr věnov. Krana, kancelář ministr. Zauit, vládní ministr.

§ 34. Předsedat, ministr zahraničních vřelostí, prastarší předsed. Pillersdorf, ministr domních vřelostí, Bemmerlg, ministr věnov. Krana, kancelář ministr. Zauit, vládní ministr.

§ 35. Předsedat, ministr zahraničních vřelostí, prastarší předsed. Pillersdorf, ministr domních vřelostí, Bemmerlg, ministr věnov. Krana, kancelář ministr. Zauit, vládní ministr.

§ 36. Předsedat, ministr zahraničních vřelostí, prastarší předsed. Pillersdorf, ministr domních vřelostí, Bemmerlg, ministr věnov. Krana, kancelář ministr. Zauit, vládní ministr.

§ 37. Předsedat, ministr zahraničních vřelostí, prastarší předsed. Pillersdorf, ministr domních vřelostí, Bemmerlg, ministr věnov. Krana, kancelář ministr. Zauit, vládní ministr.

§ 38. Předsedat, ministr zahraničních vřelostí, prastarší předsed. Pillersdorf, ministr domních vřelostí, Bemmerlg, ministr věnov. Krana, kancelář ministr. Zauit, vládní ministr.

§ 39. Předsedat, ministr zahraničních vřelostí, prastarší předsed. Pillersdorf, ministr domních vřelostí, Bemmerlg, ministr věnov. Krana, kancelář ministr. Zauit, vládní ministr.

§ 40. Předsedat, ministr zahraničních vřelostí, prastarší předsed. Pillersdorf, ministr domních vřelostí, Bemmerlg, ministr věnov. Krana, kancelář ministr. Zauit, vládní ministr.

§ 41. Předsedat, ministr zahraničních vřelostí, prastarší předsed. Pillersdorf, ministr domních vřelostí, Bemmerlg, ministr věnov. Krana, kancelář ministr. Zauit, vládní ministr.

§ 42. Předsedat, ministr zahraničních vřelostí, prastarší předsed. Pillersdorf, ministr domních vřelostí, Bemmerlg, ministr věnov. Krana, kancelář ministr. Zauit, vládní ministr.

§ 43. Předsedat, ministr zahraničních vřelostí, prastarší předsed. Pillersdorf, ministr domních vřelostí, Bemmerlg, ministr věnov. Krana, kancelář ministr. Zauit, vládní ministr.

§ 44. Předsedat, ministr zahraničních vřelostí, prastarší předsed. Pillersdorf, ministr domních vřelostí, Bemmerlg, ministr věnov. Krana, kancelář ministr. Zauit, vládní ministr.

§ 45. Předsedat, ministr zahraničních vřelostí, prastarší předsed. Pillersdorf, ministr domních vřelostí, Bemmerlg, ministr věnov. Krana, kancelář ministr. Zauit, vládní ministr.

§ 46. Předsedat, ministr zahraničních vřelostí, prastarší předsed. Pillersdorf, ministr domních vřelostí, Bemmerlg, ministr věnov. Krana, kancelář ministr. Zauit, vládní ministr.

Ústavní vývoj 1848 - 1918

„JARO NÁRODŮ“

- březen 1848 vznik ministerské rady; dosavadní kolegiální dvorské úřady (Státní rada, Spojená rakousko-česká dvorská kancelář) se mění na monokratická ministerstva = vznik ústředních správních institucí moderního typu; patrimoniální správa nahrazena správou státní, tj. zeměpanskou
- duben 1848 první ústava, tzv. Pillersdorffova = počátky konstitucionalismu a parlamentarismu
- konflikt spol. vs. stát: reforma „shora“ x revoluce „zdola“
- 1848 – politizace veřejného života, vznik moderní čes. politiky a polit. programu (spolky, noviny)
- **3 období** dle vojenské a mezinárodněpolitické situace RAK:
 1. raný konstitucionalismus (1848-1851)
 2. absolutismus (1852-1861)
 3. konstitucionalismus (1861 -)

Raný rakouský konstitucionalismus 1848-1851

- princip monarchické legitimacy – původ a účel státní moci v panovníkovi
- nositelem suverenity **panovník**, lid se pouze podílí na výkonu státní moci
- **ústavy oktrojovány** panovníkem
- bikameralismus s horní komorou na stavovské bázi
- parlament nemá výlučnou zákonodárnou pravomoc, ale sdílí ji s panovníkem
- sankce monarchy
- nezávislost soudní moci
- garance ZPS

Dubnová (Pillersdorfova) ústava 1848

ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKA

- 25.4.1848 – buržoazní revoluce v Evropě
x zemská zřízení (*Landesordnungen*)
- oktrojovaná
- centralistická (neplatila pro Uhry, Lombardii, Benátsko; Č a M provinciemi)
- fiktivní - nevstoupila v platnost, na jejím základě byl pouze svolán říšský sněm jako ústavodárné shromáždění (Vídeň, Kroměříž), rozehnané vojskem po porážce revoluce a bez výsledku
- FORMA VLÁDY (=kdo a jak vládne): konstituční monarchie
- DĚLBA STÁTNÍ MOCI:
 - L – císař a dvoukomorový říšský sněm; ŘS – nepřímo volená poslanecká sněmovna s řadou výjimek + císařem jmenovaný senát; Květnová reforma – zrušen Senát, elitizace a redukce mandátů
 - E - císař + polit. odpovědní ministři
 - J – nezávislé soudy
- Historicky první katalog ZPS
- Zrušení poddanství

Březnová (Stadionova) ústava 1849

ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKA

- 4.3.1849
- příč.: porážka revoluce
- oktrojovaná
- centralistická
- zčásti fiktivní, zčásti realizovaná patenty a ministerskými nařízeními
- FORMA VLÁDY: konstituční monarchie
- DĚLBA STÁTNÍ MOCI:
 - L – císař + dvoukomorový říšský sněm (nepřímo volená zemská komora a přímo volená lidová komora); zákony přijímány na základě kooperace, nouzová opatření z výlučné vůle císaře
 - E – císař + polit. neodpovědní ministři (soukromí úředníci císaře) + říšská rada jakožto poradní orgán; vztah císaře vůči parlamentu formulovaný nejednoznačně – polit. pružný výklad umožnil posílit pravomoci monarchy
 - J - nezávislé soudy; říšský soud
- zmocňovací ustanovení - § 87
- listina základních občanských práv, avšak dle § 12 vláda může dočasně suspendovat všechna občanská práva

(Neo)absolutismus

- germanizace
- unitarizace – „korunní země“
- ekon. liberalizace x likvidace a redukce občan. a polit. práv (projevy veřejného mínění, spolčovací a shromažďovací právo)
- policejní represe
- spojenectví s církví na „koordinačním“ principu – konkordát 1855
- L + E – centralizace, hypertrofie státního dohledu, voj.-byrokratický charakter, kolegiální vláda a monokratická ministerstva jako nový, byrokratický úřad na nejvyšší úrovni (zahr., vnitř., spravedl., fin., války)
- J - soudcovská nezávislost → „samostatnost“, odstranění porot, neveřejnost, sloučení se správou na nejnižším stupni
- obecní samospráva – modifikace volebních řádů, volené orgány podřízeny státním orgánům, zastavení delimitace (včleňování velkostatků do míst. obcí)

Silvestrovské patenty 1851

ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKA:

- likvidace ústavního zřízení
- centralismus
- polylegální soustava základních zákonů: 3 patenty
- FORMA VLÁDY: (neo)absolutistická monarchie
- DĚLBA STÁTNÍ MOCI není provedena:
 - L, E, J – císař jako vrcholný orgán státní moci
- jednotná organizace veřejné správy: obce-okresy (nové)-kraje-země
- ze ZPS se staly „státní cíle“ - privilegia daná lidu
- liberalizace ekonomiky x reglementace veřejného života

Konstitucionalismus

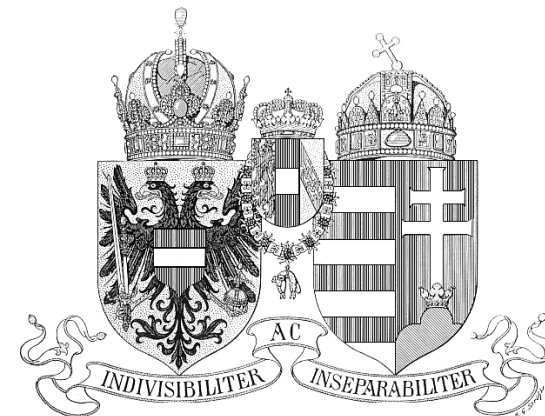
- zhroucení absolutismu - příčiny: vojenské porážky v ITA, diplomatický neúspěch v německém spolku, státní bankrot
- Říjnový diplom - „rozmnožená“ Říšská rada (německé velkopodnikatelské kruhy x šlechta); principy monarchického legitimismu a státoprávního historicismu + únorový patent
- **rozvoj obecní samosprávy** – odraziště pro uplatnění v parlamentární politice a vyšší správě, „rozvětvení“ působnosti

Únorová (Schmerlingova) ústava 1861

ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKA:

- 26. 2 1861
- oktrojovaná
- centralistická s náběhy k dualismu
- polylegální
- FORMA VLÁDY: konstituční monarchie
- DĚLBA STÁTNÍ MOCI:
 - L – císař + říšská rada jakožto říšské zastupitelstvo (1. panovníkem jmenovaná Panská sněmovna a zemskými sněmy volená Poslanecká sněmovna, 2. užší – pouze Předlitavsko a širší R-U) se dvěma komorami (poslanecká sněmovna nepřímo volená zemskými sněmy a senát jmenovaný císařem); zákony přijímány na základě kooperace; země – samosprávné celky
 - E – císař + ministři nejprve politicky neodpovědní, od roku 1867 odpovědní říšské radě a ústavě
 - J - soudy
- zmocňovací ustanovení - § 13
- zemská zřízení a volební řády do zemských sněmů
- absence ZPS
- 1863 – 1879 secese poslanců z Č a M - protest proti porušování his. státního práva, po návratu „drobečková politika“ a tzv. státoprávní ohrazení

Prosincová ústava 1867

ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKA:

- příč.: porážka v prusko-rakouské válce
- dohodnutá (přijata říšským sněmem)
- decentralistická (R-U dualismus; kombinace personální a reálné unie); „zbytková“ pravomoc a působnost zemských sněmů v podružnějším věcech
- polylegální
- spojení principu monarchické legitimacy a suverenity lidu – návaznost na březnovou ústavu z roku 1849
- katalog ZPS vzorem pro Ústavu 1920
- FORMA VLÁDY: konstituční monarchie
- STRIKTNÍ DĚLBA STÁTNÍ MOCI:
 - L – císař + dvoukomorová říšská rada (poslanecká sněmovna volena nepřímo zemskými sněmy a panská sněmovna jmenovaná císařem); zákony přijímány na základě kooperace; nouzová a jiná opatření z výlučné vůle císaře v oboru panovnických prerogativ (armáda, zahraniční politika) – u nouzových opatření podmínka kontrasignace příslušného ministra
 - E – císař + ústavně odpovědní ministři
 - J – nezávislé soudy, ústavní soudnictví reprezentované Říšským soudem

Volební právo do 1918

ZÁSADY

- jednomandátové obvody a většinový volební systém (k vítězství postačovala relativní většina)
- některé volby tajné, jiné veřejné
- teorie zájmu: podíl na obstarávání veřejných záležitostí (daňové zatížení) a spol. status jednotlivce koresponduje jeho podílu na tvorbě státní politiky
 - poplatnický systém: volič = plátce přímých daní, majetkový cenzus vylučuje všeobecnost hlasovacího práva (další cenzy – věk, pobyt, pohlaví)
 - systém volebních kurií (velkostatek, obchodní a živnostenské komory, města, venkovské obce, všeobecná kurie): segmentarizace voličů a volitelů dle majetkových poměrů; nestejný poměr počtu volitelů/mandát pro členy jednotlivých kurií vede k nerovnosti hlasovacího práva
 - do 1873 zástupci do říšské poslanecké sněmovny voleni nepřímo zemskými sněmy

REFORMY (tendence k rozšiřování volebního práva)

- Taafeho reforma 1882 – snížení majetkového cenzu „pětizlatkoví voliči“
- Badeniho reforma 1896 – zavedení všeobecné volební kurie
- 117/1907 ř. z. všeobecné, rovné a tajné volby do říšské rady

Politické strany do roku 1918

- politické strany surogátem státu, který se „svým národům“ postupně odcizoval, v úloze uspokojování potřeb a požadavků národ. pospolitosti ve sféře hosp., spol. i kulturní – funkce národně-obranná a národně-emancipační
- úzké sepětí politických stran s rodícím se parlamentním systémem